

Anders Levinsens geografispeciale: Færøerne 1990 – et geografisk essay

På given foranledning finder undertegnede anledning til at fremsætte korte, sporadiske kommentarer til ovennævnte speciale.

Forfatteren har på en levende og forståelig måde belyst baggrunden for den ulykkelige og på det nærmeste uløselige situation, Færøerne gerader i.

Det lille færøske øsamfund, som med århundreders sparsommelighed, arbejdsomhed, nøjsomhed, ærlighed og beundringsværdig åndelig styrke skabte en kultur og menneskeværdig tilværelse, havde alle forudsætninger for at kunne videreføre beboernes trivsel og eksistens med samme fornemme og værdige hed-prædikater.

Men hvordan kunne det da ske, at et så stærkt og solidt fundament, som generationer af henfærne færinger majsommeligt og med store afsavn har bygget og

værnet om smuldrer og nedbrydes på så kort tid?

Hvor finder vi ondets rod?

At placere ansvaret et sted ville være for let og urealistisk, men der er ingen tvivl om, at ondets rødder stikker dybt tre steder:

- det færøske lagting
- det færøske landsstyre
- statsministeriet

Lagtinget, som er lovgivende myndighed, har i de forløbne 25 år vedtaget en urskov af love om offentlige garantiforpligtelser, subsidier, lån til det færøske erhverv samt love om fiskeri i færøske farvande uden at sikre sig med lovgivning, at en for det færøske samfund betryggende og professionel administration havde hånd i hanke med nævnte lovkompleks.

Denne "mangel" har været en af årsagerne til, at **det færøske landsstyre** har skiftende påmønstring har

haft skiftende og til tider meget uheldige opfattelser af, hvordan offentlig kaudation og offentlig udlån skal håndteres.

Resultatet af en sådan tingenes tilstand måtte naturligvis vise sig før eller senere i al sin uhygge og gru.

Det er klart, at **statsministeriet** (den danske regering) ikke kan løbe fra ansvar i den færøske tragedie, idet man fra dansk side i alle de mange år har fulgt med i udviklingen på Færøerne jfr. det økonomiske udvalg og Årsberetning for Færøerne i en lang årrække.

Man burde for længst have blandet sig og grebet ind!

Forfatteren behandler ret indgående begrebet "bygdamenning".

Det er rigtigt, at "bygdamenning" kunne have bundet Færøerne og færingerne sammen på en sær-

lig måde, men også her – som på så mange andre områder – savnes enhver form for langtidsløsning.

Man har taget ad hoc beslutninger og i øvrigt arbejdet hen ad vejen. Det, der kunne og burde være en fornuftig "bygdamenning" på langt sigt, endte så tragisk grundet uheldig og dum politisk indblanding med fordrejning af al sund fornuft og realitetssans.

De abnorme dimentionsbegreber på snart sagt alle områder blev også her Færøernes tragedie og fiasko.

Og det kan vel ikke undre, at denne uanstændige, uværdige og fattig fin slæn om sig med offentlige midler i alle samfundets led og kanter har skabt grobund for moralsk og religiøs dekadance, som snadrer lystigt i den politiske andedam.

Heri Mohr

Eitt minni um Hans Jákup

Tað er vorðin rættiliga fastur siður at byrja Ólavsøkugudstænastuna við einraddaðum kingosangi.

Til Ólavsøkugudstænastuna í ár fer kirkjukórið til innangangs at syngja einraddað kingolag av Toftum: páskasálmin hjá Thomas Kingo Sum ígjøgnum sortar skýggja (Som den gyldne Sol frembryder). Hans Jákup Højgaard teknaði upp, og hevur Havnar Sangfelag sungið sálmin inn á singulplátu um 1960.

Hetta lagið er nakað óðrvísi í sniði enn tað, vit vanligu hoyra til sálmin (eftir Olaf Mohr í Hoyvík). Tó helt Hans Jákup, at hesi bæði lög mintu sera nógv um hvørt annað.

Vaks upp við kingosangi

Av kingolögum, sum Hans Jákup Højgaard teknaði upp innan av Toftum, eru at nevna í hesi sælu Jólaláði (á jólaplátuni hjá Toftakórinum) og Tú Harri Krist (sungði Ólavsøku í

fjor). Hjá Jesusi eg søki frið (óprentað, men verður brúkt í Morgunlestrunum hjá Útvarpinum).

Hans Jákup var føddur í 1904, so eins og Jógvan

Hans Jákup Højgaard var konur í kvæða- og kingomentan.

Sum ígjøgnum sortar skýggja

Kingolag av Toftum
uppt. H. J. Højgaard

1. Sum í - gjøgnum - sort - ar skýggja - a kem - ur fram hin
2. Tøkk, o, sig - urs kapp - i sterk - i, takk, o, him - in -
6. Tú ni livs meg upp skal vekj - a, tað er tín upp -
7. Góð - i Jes - us, veit mær náð - i og lat halg - a

gylt - a sól, so at bel - myrk - ur má flýggj - a,
betj - a góð, at tú framd - i av - reks - verk - ið,
reissn - ar - náð; lat tey leið - ið um tegj - a,
and - a tin ver - a hjá mær, so meg ráð - i

lýs - ir í um hind og hól, so úr grov upp
heij - ar - lok - ur sund - ur sló, takk, at tú til
lat meg verð - a mæk - a bráð, lat mær gloyp - a
slík - an all - an livs - hátt min, at eg meir ei

10. Jes - us stóð og úr djúp - um deyð - ans só,
livs breyt veg, deyd - an feld - i und - ir teg;
eid og sjögv, eg í trugv tó og í rög
nær - a tú deyd - a - djúp - ið fall - i i,

13. vann á döpr - um deyd - a - vað - a
slík er tung - a ei at finn - a,
droyg - i, ti úr deyd - ans lund - um
sum tú sjálv - ur úr meg rípt - i,

15. árl - a í páska - a morg - un - roo - a,
sum ía gleð - i kann at inn - a,
bjarg - ist eg av tín - um hond - um,
tá hu deyd - an nið - ur sytt - i.

Waagstein - stóri undan-gongumaður okkara fyri at bjarga kingolögum undan gloymsku - hevði hann tann fyrirun at vera vaks-in upp við kingosangi og minnað hann frá teirri tíð, tá ið hann framvegis varð brúktur í kirkjuni og aðra-

staðni (á Toftum gövust tey at syngja kingo um 1914).

heri

Mong kingolög eru ov torfør til felayssang i dag - men harfyri eru tey væl nýtilig hjá kórur.